

Dobroslav Krejčí, první předseda Státního úřadu statistického

V následujících číslech vám budeme představovat vůdčí osobnosti české (československé) statistiky. První z nich je Dobroslav Krejčí (1869–1936), první předseda Státního úřadu statistického.

Pocházel z učitelské rodiny, dětství prožil na Českomoravské vrchovině a po absolvování gymnázia vystudoval práva na Karlově univerzitě v Praze. Po právnických studiích, která ukončil v roce 1891, pracoval asi pět a půl roku jako advokátní koncipient a v roce 1898 nastoupil do právě zřízené Zemské statistické kanceláře Království českého v Praze.

Práce v této kanceláři a zaměření na statistiku pak již nadále určuje jeho další životní osud. Kancelář v té době čítala kromě přednosta 8 lidí a její počet se prakticky neměnil, či přesněji, zvyšoval se velice pomalu. Od roku 1905 se D. Krejčí stal náměstkem přednosta kanceláře (jak uvádí dobové prameny místo přednosta zůstalo z politických příčin neobsazeno) a kancelář řídil v této funkci až do doby její přemě-

ny na Státní úřad statistický, tedy téměř 14 let. Kancelář v té době sídlila na Malé Straně, na Dražického náměstí proti hotelu U Tří Pštrosů a prošla jí řada známých osobností, a to nejen statistiků. Pracoval zde mj. Jan Auerhan, Antonín Boháč, František Weyr, Karel Engliš a Vilibald Mildschuh.

Vraťme se ale k D. Krejčímu. Jak napsal F. Weyr, byl v oboru teoretické a praktické statistiky pravým selfmademanem: „to, co věděl a uměl, naučil se sám bez cizí pomoci.“ V době, ve které žil a i v čase činnosti v zemské statistické kanceláři tomu ani jinak být nemohlo. Velký pokrok statistiky, jak co do rozvíjení a zdokonalení jejich metod, tak i z hlediska úřední organizace, probíhal zejména v hlavních městech, tedy ve Vídni. V provinčním městě, jako byla

v této době Praha, byl její vývoj mnohem pomalejší.

Zákon o statistické službě

A byl to právě D. Krejčí, který po vzniku samostatné republiky pokládal za nutné postavit fungování statistiky na právní základ. Již před „převratem“ proto připravil osnovu zákona o statistické službě. Návrh předal československé vládě, po jejím ustavení. Současně zainteresoval v této věci i nové poslance, své bývalé spolupracovníky ze zemské kanceláře, K. Engliše a Fr. Weyra. K. Engliš pak návrh zákona o statistice, z důvodů snadnějšího projednání, zestručnil na základní záležitosti s tím, že vše podrobné bude řešeno formou nařízení. I díky tomu pak byla zkrácená a částečně přepracovaná původní osnova D. Krejčího přijata Národním shromážděním již 28. ledna 1919 a téhož roku 5. února vyhlášena ve sbírce zákonů jako Zákon o organizaci statistické služby.

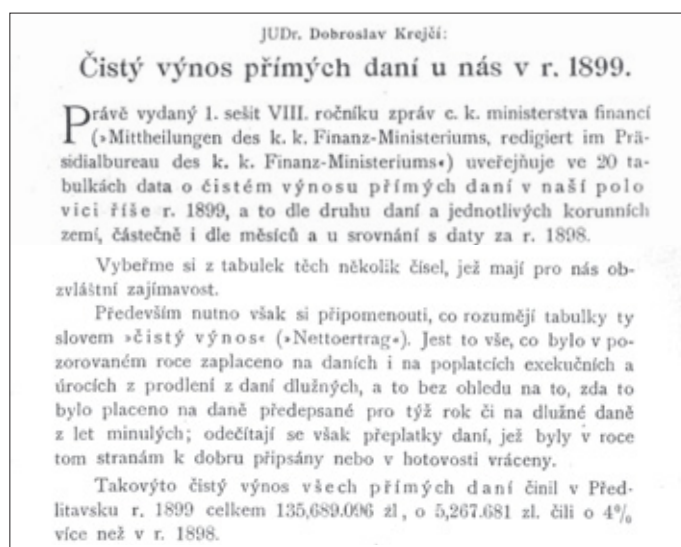
Vzhledem k problémům spojeným s jeho snahou co nejdříve

uvést statistický úřad v činnost, D. Krejčí již v srpnu téhož roku na svoji funkci předsedy úřadu rezignoval. Prohlásil, že nemůže převzít odpovědnost za to, že „drahocenný a nenahraditelný čas bylo nutno marně nechat míjet.“ V březnu roku 1920 se pak stává profesorem statistiky na právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. I po svém odchodu z Prahy zůstal nadále členem Státní statistické rady a byl členem či předsedou několika statistických výborů.

Otec české statistiky

Statistickou praxi tak zaměnil na dlouhou dobu šestnácti let za teoretické pěstování statistické vědy, věnoval se i studiu a přednášení národního hospodářství. Již v roce 1920 vydal učebnici Základy statistiky (přepřacovanou pak ve II. vydání v roce 1923), která je první českou teoretickou prací o statistice. Ta pak je k dispozici nejen posluchačům vysokých škol, ale slouží i jako příručka a učebnice úředníkům statistiky v koncipujícím se statistickém úřadě. Prof. Dobroslav Krejčí se tak podílel jak na vytvoření československé úřední statistiky, tak rovněž na vědeckém vytváření české statistiky. I z těchto důvodů ho prof. František Weyr nazval otcem české statistiky.

Ladislav Pištora
odbor vnější komunikace

Dobroslav Krejčí. Čistý výnos přímých daní u nás v r. 1899. Obzor národohospodářský VII. (1902). Praha: J. Otto. 1902, VII.

Zdroj: www.bibliothecaeconomica.cz/library/